

Etični kodeks in poklicni standardi Lektorskega društva Slovenije

Namen in področje uporabe

1. člen

Etični kodeks Lektorskega društva Slovenije (v nadaljevanju: etični kodeks) izraža odgovornost predstavnikov stroke (lektoriranja in jezikovnega svetovanja) do javnosti, naročnikov njihovih storitev in poklicnih kolegov. Sprejmejo ga vsi člani¹ Lektorskega društva Slovenije (v nadaljevanju: društvo).

Etični kodeks vsebuje merila integritete, profesionalnosti in zaupnosti, po katerih se člani društva ravna pri opravljanju poklica lektorja/jezikovnega svetovalca, ter določa temeljne prvine etičnega in poklicnega vedenja v stroki in javnosti.

Namen etičnega kodeksa je na poklicnem področju lektorjev in jezikovnih svetovalcev pripomoči h kulturi kakovosti, podpore in zagovorništva ter predstavljanja stroke in delovanja.

Poklicni standardi so v pomoč izvajalcem in organizacijam s timi, v katerih so tudi lektorji/jezikovni svetovalci, za zagotavljanje kakovostne storitve. Standardi se štejejo za strokovne smernice.

Poklicne standarde in določila tega kodeksa so dolžni upoštevati in spoštovati tudi kandidati za članstvo v društvu.

Lektoriranje in jezikovno svetovanje sta intelektualni dejavnosti in izvajalcu teh dveh dejavnosti nalagata določene obveznosti, ki izhajajo iz narave dela.

Strokovna usposobljenost

2. člen

Lektor/jezikovni svetovalec se zaveda svojih omejitev in v lekturo ne sprejema del, če ima na podlagi področja pomisleke o kakovosti svoje storitve.

Lektor/jezikovni svetovalec ne spreminja vsebinsko avtorjevih misli/trditev ali besed ter ne krajša ali daljša besedila brez izrecnega dovoljenja avtorja ali imetnika pravic.

Lektor/jezikovni svetovalec dobro pozna jezik, njegove zakonitosti in slovnična pravila, pravopisno normo ter slogovna priporočila v posameznih jezikovnih zvrsteh in besedilnih vrstah.

Prav tako je splošno razgledan in dovolj dobro pozna področje besedila, ki ga lektorira.

Lektor/jezikovni svetovalec je posebej več komunikacije z drugimi strokovnjaki v timu, v katerem nastajajo besedila za javno objavo.

Lektor/jezikovni svetovalec upošteva dosežke znanosti, splošne jezikoslovne in slovenistične stroke, ter jih ustrezno interpretira in uporablja. Lektor kot raziskovalec pa z delovanjem na raziskovalnem področju zagotavlja napredek in razvoj stroke.

Lektor/jezikovni svetovalec se stalno strokovno usposablja oz. izpopolnjuje.

---

¹ Oblika za moški spol je nezaznamovana in vključuje osebe ženskega in moškega spola.

Zaupnost podatkov

3. člen

Člani društva v vseh primerih varujejo tajnost vseh oseb in vseh podatkov, za katere izvedo pri poklicnem delu, v pogovorih za zaprtimi vrati oziroma iz besedil, ki so označena kot zaupna.

Člani društva zaupnih podatkov, ki jih izvedo med opravljanjem nalog lektorja oz. jezikovnega svetovalca, ne uporabijo za svojo osebno korist.

Lektor spoštuje legitimne (pravno utemeljene) interese naročnika in kot poklicno skrivnost varuje vse informacije in podatke, ki so mu bili zaupani skupaj z besedilom za lekturo.

Skrb za ugled poklica

4. člen

Član društva s svojim vedenjem in ravnanjem pri opravljanju dela ne sme škoditi ugledu poklica lektorja/jezikovnega svetovalca. Tako v osebнем kot poklicnem življenju se vzdrži vsakršnega ravnanja, ki bi lahko škodilo ugledu poklica. Svoje delo opravlja kakovostno, če pa nehote prezre ali stori napako, nastalo škodo kolikor mogoče popravi. O lektoriranju kot stroki se v javnosti in pred naročniki izreka v skladu z vodili društva. Skrbi za primerne odnose z drugimi lektorji in jezikovnimi svetovalci. Če je pozvan k razsojanju o kakovosti opravljenega lektoriranja ali jezikovnega svetovanja, poskrbi za varovanje dostojanstva vseh vpletenih.

Lektor/jezikovni svetovalec se zavezuje, da ne bo privolil v pogoje, pod katerimi bi ogrozil kakovost dela ali hote škodoval stanovskemu kolegu in ugledu lektorskega poklica.

Lektor/jezikovni svetovalec, ki angažira druge lektorje/jezikovne svetovalce, člane ali nečlane Lektorskega društva Slovenije, sprejme moralno obveznost, da bo delo opravljeno z upoštevanjem najvišjih strokovnih standardov.

Član Lektorskega društva Slovenije lahko iz poklicnih razlogov opozori zainteresirano javnost na svoj status lektorja/jezikovnega svetovalca in dejstvo, da je član stanovskega društva.

Lektor/jezikovni svetovalec si prizadeva za pravično vrednotenje svojega dela in se izogiba nelojalni konkurenci; ne ponudi ali sprejme neobičajno nizke cene glede na priporočeno in objavljeno ceno na spletni strani Lektorskega društva Slovenije.

Lektor/jezikovni svetovalec razume načelo »Ne škodi« in si prizadeva za preprečitev kakršne koli škode (jezikovne, poslovne, finančne, duhovne).

Lektor/jezikovni svetovalec razume načelo pravičnosti pri razporejanju sredstev, časa, dela, ponudb in povpraševanja ne glede na spol, raso, veroizpoved, družbeni status, starost in zdravstveno stanje.

Lektor/jezikovni svetovalec razume pojme strokovna napaka, opustitev dolžnega ravnanja, malomarnost, samovoljni poseg.

Lektor/jezikovni svetovalec si prizadeva za izpopolnjevanje strokovnega in splošnega znanja ter to upošteva pri svojem delu.

Solidarnost

5. člen

Dolžnost članov društva je, da izkazujejo moralno podporo in solidarnost poklicnim kolegom.

Člani društva ne smejo sprejeti, še zlasti pa ne ponuditi delovnih pogojev, ki niso v skladu s pravili tega kodeksa, s poklicnimi standardi in statutom. To velja zanje in za lektorje/jezikovne svetovalce, ki dobijo delo z njihovim posredovanjem.

Člani stanovskega društva s svojimi izjavami ali dejanji ne smejo škoditi interesom društva ali članom društva. Vsako pritožbo zoper neprimerno ravnanje katerega od članov ali nestrinjanje s sklepi društva je treba obravnavati in reševati v društvu (na častnem razsodišču).

Vsak poklicni morebitno poklicno nesoglasje med dvema ali več člani društva se lahko preda v razsodbo častnemu razsodišču Lektorskega društva Slovenije.

Lektorju morajo biti zagotovljene primerne življenjske razmere, da bo lahko uspešno in dostojno opravljal svojo družbeno nalogo.

Lektor s svojim delom prispeva k uspešnosti objavljenega besedila in ima zato pravico do deleža, ki je sorazmeren s tržnim uspehom dela.

Lektor mora biti soudeležen pri uživanju rezultatov svojega dela, zlasti pa je upravičen do plačila, ki mora biti sorazmerno s prihodkom, ustvarjenim z lekturo, ki jo je opravil.

Poklicni standardi

6. člen

Lektor/jezikovni svetovalec je jezikovni strokovnjak z jezikoslovno izobrazbo (najbolje s slovenistično) ter posebno skrb namenja svojemu vseživljenjskemu strokovnemu izpopolnjevanju na področju lektoriranja in jezikovnega svetovanja.

V komunikaciji z naročnikom ali avtorjem besedila je lektor jezikovni svetovalec, zato kot podpora piscu upošteva njegovo izbiro in raven njegove bralne pismenosti ter odpravlja še tiste ovire do kakovostnega besedila za javno objavo, ki so povezane s piščevo pismenostjo in spretnostjo pisnega izražanja. Dodana vrednost dela ali poslanstvo jezikovnega svetovalca je tudi opolnomočenje piscev za učinkovito komunikacijo.

Čeprav je naročnik lektoriranja in jezikovnega svetovanja po navadi pisec besedila, se lektor zaveda, da je namen njegovih posegov v besedilo razumljivost in sprejemljivost besedila za bralca.

Odločitve za lektorjeve posege v besedilo temeljijo na smernicah iz slovarskih in pravopisnih jezikovnih virov ter hkrati upoštevajo avtorjevo prednostno izbiro. Lektor vnese spremembe v besedilo v dogovorjenem času.

Sistem organizacije lektorjevega dela naj podpira timski pristop, tako da:

- omogoča vključevanje delovne in strokovne skupnosti,
- omogoča zbiranje pomembnih podatkov iz jezikovnih virov,
- zagotavlja orodja za podporo lektorjevim odločitvam, ki ustrezajo potrebam naročnikov.

Usklajevanje med vsemi udeleženci procesa oblikovanja kakovostnih besedil za javno objavo temelji na kakovostni in strokovni komunikaciji ter medsebojnem zaupanju.

Založniki in drugi uporabniki brez lektorjevega predhodnega dovoljenja ne smejo potvarjati, preoblikovati ali kako drugače spreminjati lektorjevega dela. Lektorjeva pravica je stik z avtorjem

besedila in naročnikom lektoriranja in jezikovnega svetovanja, v katerem se dogovorita o sprejemanju in zavračanju popravkov.

Lektor ima pravico, da je njegovo ime jasno in nedvoumno navedeno glede na delo, ki ga opravi (lektoriranje ali jezikovni pregled ali jezikovno urejanje).

Opredelitev lektorjevega dela po ravneh:

1. Pravopisna raven: pri dvojnicah lektor/jezikovni svetovalec upošteva uredniško politiko ustanove naročnice ali piščevo osebno izbiro jezikovne variante; pozna in uporablja slogovne priročnike.
2. Vsebinska raven: lektor/jezikovni svetovalec poskrbi za koherentnost besedila, odpravi nedoslednosti ter opozori na anahronizme in druge vsebinske zadrege (pomanjkljivi, netočni, zavajajoči podatki; dvomni stavki, vsebinsko nezdržljivi stavki).
3. Leksikalna raven: lektor/jezikovni svetovalec odpravlja napake pri črkovanju, poveča leksikalno raznovrstnost, odpravlja skladienske napake (neprimerni predlogi in vezniki, neustrezna raba slovničnega časa, neprimeren besedni in stavčni red ...).
4. Lektor/jezikovni svetovalec v dogovoru z naročnikom poskrbi za oblikovno poenotenje besedila: poševni tisk, velike črke, krepki tisk, zapis merskih enot po mednarodnih standardih, enotno navajanje literature in virov.
5. Lektor/jezikovni svetovalec upošteva slogovni standard glede na besedilno vrsto in jezikovno zvrst.

Kaj ni dolžnost ali naloga lektorja/jezikovnega svetovalca:

- besedila ne napiše,
- ne prepisuje besedil,
- ni odločevalec o namenu besedila,
- ne primerja prevoda in izvirnega besedila ter ni ocenjevalec njegove kakovosti,
- ne svetuje glede komunikacijske strategije,
- ne preverja posameznih podatkov v besedilu (na vsebinski ravni; preverja pa jih na leksikalni) in njihove verodostojnosti,
- ne spreminja piščevega sloga,
- besedila ne analizira vsebinsko.

Lektor zna vsak svoj poseg v besedilo utemeljiti v skladu s strokovnimi smernicami (pravopisnimi, slovničnimi in komunikacijskimi). Če avtor besedilo spremeni, ga lektor/jezikovni svetovalec ponovno pregleda/lektorira.

Lektor/jezikovni svetovalec posege v besedilo vnaša v urejevalniku in z vključenim sledenjem spremembam. Korekturni pregled postavljenega besedila (prenesenega iz urejevalnika v oblikovalski program za postavitve besedila za tisk) lahko izvede na računalniku v datoteki PDF ali ročno na prvem odtisu.

Če se naročnik in lektor/jezikovni svetovalec tako dogovorita vnaprej, potem lektor/jezikovni svetovalec lahko tudi:

- besedilo oblikovno poenoti;
- izdela stvarno, imensko ali krajevno kazalo izbrane publikacije;
- preverja podatke, prepisane iz virov;
- besedilo uskladi z virom ali izvirnikom;

- prilagodi jezikovno zvrst;
- besedilo skrajša in oblikuje, da ustreza zahtevani obliki ali obsegu.

Pred naročilom lektoriranja in jezikovnega svetovanja je lektorjeva dolžnost, da:

- oblikuje ponudbo za lektoriranje in jezikovno svetovanje na podlagi predloženega besedila, ki je predmet povpraševanja (iz ponudbe je razvidno število avtorskih strani, pri čemer se za eno avtorsko stran šteje 1500 znakov brez presledkov);
- iz ponudbe je razviden tudi čas, ki ga lektor/jezikovni svetovalec predvidi za svoje delo;
- v ponudbi lektor/jezikovni svetovalec v skladu z zakonodajo opredeli obliko dela in način plačila (podjemna pogodba, izdaja računa, obračun DDV ipd.);
- lektor/jezikovni svetovalec svojih storitev ne opravlja brez računa;
- pri lektoriranju se ne obračunava količinski popust;
- pred začetkom dela mora lektor/jezikovni svetovalec od naročnika prejeti potrditev ponudbe.

7. člen

Načela in pravila tega kodeksa naj bodo v zavesti in prepričanju vsakega lektorja in jezikovnega svetovalca. Lektorji in jezikovni svetovalci naj v interesu celotnega poklicnega združenja sodelujejo in skrbijo, da se bodo vsi ravnali po teh načelih in pravilih.

Veljavnost kodeksa

8. člen

Kodeks je bil sprejet na rednem občnem zboru xx. xx. 202x in velja od tega dne dalje.